

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 939

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63, Αθήνα
Πληροφορίες : Α. Γεωργακοπούλου
Τηλέφωνο : 210 3742068
Fax : 210 3742063
Email : a.georgakopoulou3@minfin.gr
stateaid_unit@minfin.gr

**Προς: Ενδιάμεσο Φορέα
Διαχείρισης Αναπτυξιακή
Αθήνας ΑΕ**

Θέμα: Διατύπωση γνώμης επί της πρόσκλησης με τίτλο «Δράσεις προώθησης της καινοτομίας και στήριξης των συνεργατικών σχηματισμών στον Δήμο Αθηναίων»

Σχετ .: Το με Α.Π. εισ. ΥΠΕΘΟΟ 113322/ ΕΥΚΕ ΧΕ 939/10-07-2026 μήνυμα ηλ. ταχυδρομείου του ενδιάμεσου φορέα Διαχείρισης Αναπτυξιακή Αθήνας Α.Ε.

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού, με το οποίο υποβλήθηκε προς αξιολόγηση στην Υπηρεσία μας το σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο Δράσεις προώθησης της καινοτομίας και στήριξης των συνεργατικών σχηματισμών στον Δήμο Αθηναίων», με δυνητικούς δικαιούχους την ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΘΗΝΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α.Ε., τον ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΟΤΑ, και τον ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, με βάση το Ενωσιακό θεσμικό πλαίσιο για τις Κρατικές Ενισχύσεις, σημειώνονται τα εξής:

1. Η υπό εξέταση δράση με τίτλο «Προηγμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες για ΜΜΕ και ομίλους ΜΜΕ στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΟΧΕ/ΒΑΑ σε σχέση με τη στήριξη των συνεργατικών σχηματισμών στο Δήμο Αθηναίων» αποτελεί εξειδίκευση της εγκεκριμένης δράσης 2.1.2 της Στρατηγικής ΟΧΕ/ΒΑΑ του Δήμου Αθηναίων – ΕΑΤΑ Α.Ε. Ο.Τ.Α., η οποία χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα «Αττική» 2021-2027. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέπεται η υλοποίηση της Πράξης 2.1.2.1 «Δράσεις προώθησης της καινοτομίας και στήριξης των συνεργατικών σχηματισμών στον Δήμο Αθηναίων».

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Ειδικότερα, ο πυρήνας του φυσικού αντικείμενου της Πράξης αφορά στην επαναλειτουργία και αναβάθμιση του δημοτικού εργαστηρίου ανοιχτής τεχνολογίας «Ποιό 3.0» - Maker Space. Πρόκειται για έναν πολυλειτουργικό χώρο που αποσκοπεί στη διασύνδεση της τοπικής κοινωνίας με τις σύγχρονες τεχνολογίες κατασκευής, την ενίσχυση της εφαρμοσμένης καινοτομίας και την υποστήριξη της βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, η υποδομή διαθέτει τεχνολογικό εξοπλισμό αιχμής (όπως ενδεικτικά 3D printers, laser cutters, μηχανήματα CNC και εργαλεία χειρός), ο οποίος θα αξιοποιηθεί ως υπόβαθρο για την εκπαίδευση, την παραγωγή πρότυπων προϊόντων και τη διοργάνωση στοχευμένων δράσεων.

Οι δράσεις του Εργαστηρίου επικεντρώνονται μεταξύ άλλων στα εξής:

- Στη δημιουργία πρωτοτύπων και στη βελτιστοποίηση ανάπτυξης προϊόντων μέσω της χρήσης κατάλληλων τεχνολογιών και εργαλείων.
- Στην παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για τη χρήση εξοπλισμού για τις μικρές επιχειρήσεις και startups.
- Στην οργάνωση σεμιναρίων και workshops, για την ενίσχυση των τεχνικών δεξιοτήτων (technical skills) των συμμετεχόντων, και την παροχή ευκαιριών για δια βίου μάθηση και επανακατάρτιση (reskilling).
- Στη λειτουργία πλατφόρμας συνεργασίας και σύνδεσης επαγγελματιών και επιχειρήσεων, δημιουργώντας ένα οικοσύστημα που προάγει τη συνεργασία, τη δημιουργία συμμαχιών και την επικοινωνία νέων ιδεών και προϊόντων.
- Στην υποστήριξη Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων μέσω δράσεων όπως hackathons, mentoring, και εκπαιδευτικών προγραμμάτων που ενισχύουν την επιστημονική και τεχνολογική καινοτομία.

Οι άμεσοι αποδέκτες (ομάδες στόχου) των ανωτέρω δράσεων καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, στο οποίο περιλαμβάνονται νέοι ηλικίας 18-24 ετών, η εκπαιδευτική και ακαδημαϊκή κοινότητα, καθώς και μικρές και νεοφυείς επιχειρήσεις (startups). Μέσα από το συγκεκριμένο πλέγμα ενεργειών, η Πράξη επιδιώκει την ενδυνάμωση της τοπικής επιχειρηματικότητας, τη βιώσιμη αναζωογόνηση των περιοχών του Δήμου Αθηναίων και τη συνολική αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές». Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C 262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

3. Οι ενέργειες που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν μέσω της υπό εξέταση πρόσκλησης, με τους παραπάνω αναφερόμενους δυνητικούς δικαιούχους, συνιστούν οικονομική δραστηριότητα καθώς υφίσταται μία πλήρως απελευθερωμένη αγορά και υπάρχουν και άλλες οικονομικές οντότητες που δύνανται να παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες. Προκειμένου να καθοριστεί εάν το σύνολο των ενεργειών που περιγράφονται στο αντικείμενο του έργου και θα χρηματοδοτηθούν μέσω της υπό εξέταση πρόσκλησης, ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης:

- α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους,
- β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
- γ) επιλεκτική μεταχείριση,
- δ) επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και νόθευση ή απειλή νόθευσης του ανταγωνισμού

Η σωρευτική πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων είναι αναγκαίο να εξεταστεί τόσο σε επίπεδο (α) δικαιούχων όσο και στο επίπεδο (β) παρόχων των υπηρεσιών και (γ) ληπτών-ωφελομένων από τις εν λόγω υπηρεσίες.

4. Λαμβάνοντας υπόψη το αντικείμενο του έργου επισημαίνεται ότι, από την άποψη των κανόνων κρατικών ενισχύσεων, το υπό εξέταση σχέδιο Πρόσκλησης για τη χρηματοδότηση των δυνητικών δικαιούχων πιθανόν να θέτει ζητήματα κρατικών ενισχύσεων, στον βαθμό που η δραστηριότητά τους μπορεί να χαρακτηριστεί ως οικονομική και εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με το σημείο 68 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), για να μην χορηγείται οικονομικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο, η σχετική χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών, βάσει τιμών αγοράς. Δεν πρέπει να αποδίδεται κανενός είδους πλεονέκτημα στον δικαιούχο καθ' οιονδήποτε τρόπο και να μην παρακρατείται οποιοδήποτε ποσό (π.χ. για διαχειριστικά κόστη ή οποιοδήποτε άλλο κόστος) και δεν πρέπει να υφίσταται οποιαδήποτε απομείωση του εγγενούς κόστους λειτουργίας του δικαιούχου που έχει υπό κανονικές συνθήκες χωρίς την ανάληψη του εν λόγω έργου.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, για τους δυνητικούς δικαιούχους της πρόσκλησης, ήτοι: την ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΘΗΝΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α.Ε., τον ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΜΗΧΑΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΟΤΑ, και τον ΔΗΜΟ ΑΘΗΝΑΙΩΝ πληρούνται οι ανωτέρω α, γ και δ προϋποθέσεις. Ωστόσο όμως δύναται να θεωρηθεί ότι οι δικαιούχοι καλύπτουν μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών βάσει τιμών αγοράς και δεν αποκομίζουν οικονομικό πλεονέκτημα, εφόσον μεταβιβάζουν το σύνολο των πόρων σε αναδόχους που θα υλοποιήσουν τα υποέργα, οι οποίοι επιλέγονται μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας (ίση μεταχείριση υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς του εξωτερικού) και δεν παρακρατούν κανένα ποσό (π.χ. για διαχειριστικά κόστη, προμήθεια εξοπλισμού ή άλλες δαπάνες). Στην περίπτωση αυτή δεν εκπληρώνεται η προϋπόθεση β) που αφορά την χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος, και κατά συνέπεια δεν ανακύπτει ζήτημα κρατικής ενίσχυσης για τον δικαιούχο.

5. Ως προς τις ωφελούμενες επιχειρήσεις και συγκεκριμένα για τις εξατομικευμένες υπηρεσίες οι οποίες παρέχονται στις επιχειρήσεις-ωφελούμενους χωρίς αντίτιμο (π.χ. – για τη χρήση των χώρων και του εξοπλισμού για τη δημιουργία πρωτοτύπων και τη βελτιστοποίηση ανάπτυξης προϊόντων μέσω της χρήσης κατάλληλων τεχνολογιών και εργαλείων, την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για τη χρήση εξοπλισμού για τις μικρές επιχειρήσεις και startups κ.λ.π.), ενδέχεται να ανακύψουν ζητήματα κρατικής ενίσχυσης τα οποία δύναται να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ.2023/2831 της Επιτροπής της 13^{ης} Δεκεμβρίου 2023 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) μέσω και της χρήσης του Πληροφοριακού Συστήματος Σώρευσης Κρατικών Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας (ΠΣΣΚΕΗΣ).
6. Με βάση τα ανωτέρω, καθώς και ότι από την εξέταση της περιγραφής του αντικειμένου του έργου δεν δύναται να καθοριστεί με ασφάλεια η ύπαρξη η μη στοιχείων κρατικών ενισχύσεων της υπο εξέταση Πρόσκλησης τόσο σε επίπεδο (α) δικαιούχου όσο και στο επίπεδο (β) παρόχων και (γ) ληπτών-ωφελούμενων των υπηρεσιών, κρίνεται αναγκαίο οι μεμονωμένες προτάσεις στο πλαίσιο της υπο εξέταση Πρόσκλησης να υποβληθούν στην ΕΥΚΕ-ΧΕ για να εξεταστούν διακριτά αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων». Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

7. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του Σχεδίου Πρόσκλησης, έγγραφο στο οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

